

Naziv predmeta

GEOGRAFIJA – ZEMLJOPIS

III RAZRED GIMNAZIJE

1 čas sedmično – 35 časova godišnje

Zadaci

- Ovim se Nastavnim planom i programom postavljaju zadaci da upozna učenike sa suvremenim procesima geografske transformacije svijeta.
- Primjerno i zanimljivo prikazati promjene na pragu poslije industrijskog doba, procese globalizacije (pozitivne i negativne posljedice), te promjene u razvoju privrede u razvijenim i slabije razvijenim zemljama.
- Razvijati sposobnost uočavanja prostornih zakonitosti regionalnog razvoja u svijetu.
- Razvijati sposobnost uočavanja i razumijevanja prostorne organizacije i regionalnog planiranja.
- Razvijati kod učenika sposobnost uzročno-posljedične povezanosti prirodno-geografskih i društveno-geografskih procesa na Zemlji.
- Upoznati učenika sa uzrocima podjele svijeta na razvijene i slabije razvijene regije, te odnose među njima.
- Da učenici uoče položaj Bosne i Hercegovine u novom političkom okruženju.
- Kod učenika stvoriti jasnu predstavu o pojmovima, pretpostavkama i oblicima ekonomskog povezivanja naroda i država u svijetu.
- Da kod prikaza fizičko-geografskih odlika svaku komponentu prirodne sredine kontinenta ili regije treba razmatrati sa stanovišta njene dinamike strukture i razvoja.

PROGRAMSKI SADRŽAJ

I Regionalni razvoj razvijenih zemalja i zemalja svjetskog značaja

11+5

1. Fizičko-geografske i društveno-geografske karakteristike Evrope
 - Evropska UNIJA – Počeci i osnovni ciljevi, širenje članstva i novi izazovi, Ujedinjena Evropa; Problemi i dalje perspektive
 - Savezna Republika Njemačka
 - Italija – najrazvijenija zemlja južne Evrope
 - Austrijanci – ubrzani razvoj
 - Francuska – poljoprivredna velesila
2. Sjeverna Amerika – fizičko-geografske i društveno geografske karakteristike
 - Sjedinjene Američke Države (Svjetski značaj i regija)
3. Japan – prodor u svjetski vrh
4. Australija

II Ostale razvijene zemlje

12+6+1

1. EVROPA

Regionalno – geografski prikaz evropskih zemalja u tranziciji (prostor političkih i privrednih promjena)

- Hrvatska, Slovenija
- Mađarska, Srbija
- Rusija

2. AZIJA

- Fizičko-geografske i društveno-geografske karakteristike
- Regionalna podjela Azije
- Turska
- NR Kina

Azijski tigrovi: Kratak osvrt na privredni razvoj

- Malezija, Tajvan
- Južna Koreja, Singapur

PETRODOLARSKE ZEMLJE AZIJE: Kratak osvrt na privredni razvoj

- Saudijska Arabija, Kuvajt
- U.A.E

3. AFRIKA

- Fizičko-geografske i društveno-geografske karakteristike
- Regionalna podjela
- Egipat
- Južnoafrička Republika

4. LATINSKA AMERIKA

- Fizičko-geografske i društveno-geografske karakteristike
- Meksiko
- Brazil

UPUTSTVO ZA IZVOĐENJE PROGRAMA

Nastavni program iz geografije u trećem razredu zdravstvene gimnazije, a prema nastavnom planu zastupljen je sa po jednim satom sedmično. Iz ovih razloga je teško izraditi Nastavni program koji bi zadovoljio sve postavljene zadatke iz geografije i na njima kod učenika stvorio jasnu predstavu o pojmovima, pretpostavkama i oblicima ekonomskog povezivanja naroda i država u svijetu.

U tom kontekstu, potrebno je regionalno-geografski izdvojiti ekonomski razvijene i slabije razvijene zemlje u svijetu. Ukazati na savremene probleme današnjice, posebno sa aspekta ekonomskih integracija, globalizacije svjetske privrede i njene posljedice. Danas, date privredno najrazvijenije zemlje doživljavaju jednu od temeljnih, a time i društvenih promjena.

U tom smislu, treba podsticati da učenik shvati opću međuovisnost svih faktora u prostoru, koja postaju opća i sve izražajnija, ali se ujedno zbivaju važne promjene koje utiču na opći razvoj zemalja svijeta (znanje, kapital, trgovina, politika).

U regionalno-geografskom pogledu razvijenih i manje razvijenih regija svijeta, pored već navedenih uzročno-posljedičnih odnosa i veze savremenih svjetskih tokova, potrebno je pristupiti regionalno-geografskoj obradi izdvojenih područja, ustaljenom tradicionalnom regionalno-geografskom prikazu.

Kod prikaza fizičko-geografskih odlika, svaku komponentu prirodne sredine kontinenta ili regije treba, razmatrati sa stanovišta njene dinamike, strukture i razvoja.

Regionalna geografija, kao kompleksna nauka, polazi od objašnjenja međusobno uzročno-posljedičnih odnosa i veza fizičko-geografskih procesa i pojava. Potrebno je naći određenu mjeru na relaciji fizičko-geografskih i društveno-geografske činjenice u izdvajanju regionalnih cjelina svijeta.

ZADACI:

- Kod učenika probuditi interes za kompleksni programski sadržaj Bosne i Hercegovine,
- Da učenici uoče položaj Bosne i Hercegovine u novom političkom okruženju,
- Da učenici upoznaju prirodne karakteristike Bosne i Hercegovine i specifičnosti zemne površine,
- Da se pomoću karata i stečenih znanja iz topografije praktično služe na terenu,
- Da se učenici upoznaju sa demografskim problemima BiH,
- Da shvate prirodne i društvene uslove za razvoj privrede BiH,
- Da sa ekonomskog i saobraćajnog aspekta uoče položaj BiH u Evropi i svijetu,
- Da kod učenika razvija ekološku kulturu u cilju očuvanja životne sredine.

PROGRAMSKI SADRŽAJ**I Geografski položaj:****2**

- Država Bosna i Hercegovina
- Ime historijski, geografski i teritorijalni razvoj
- Savremeni fizičko-geografski i društveno geografski položaj, prostor, granice i veličina.

II Fizičko-geografske karakteristike Bosne i Hercegovine:**5 + 3**

- Geološka građa i geotektonski sklop – litološki sastav, geotektonske faze, geološka i geotektonska regionalizacija BiH,
- Oblici reljefa, morfostrukturne cjeline i geomorfološka regionalizacija,
- Klimatske karakteristike,
- Faktori i modifikatori, tipovi i klimatska regionalizacija BiH,
- Hidrografske odlike BiH,
- Riječni slivovi, sistemi i hidrografska mreža. Glavni tokovi, podzemne vode, jezera i mora,
- Tla i biogeografske odlike BiH, uslovi za nastanak tla, osnovni tipovi tla - flora i fauna BiH.

III Društveno-geografske karakteristike Bosne i Hercegovine**3 + 2**

- Demografska obilježja BiH,
- Struktura, dinamika i razvoj stanovništva BiH,
- Naselja, njihov razvoj, tipovi, mreža i sistem naselja.

Privredne odlike Bosne i Hercegovine:**4 + 3**

- Prirodni i društveni uslovi privrednog razvoja, glavne odlike privredne strukture BiH: Poljoprivreda, rudarstvo, industrija, saobraćaj i turizam.

- Regionalne geografske karakteristike Sjeverne Bosne i subregionalna područja
- Regionalne geografske karakteristike Srednje BiH i subregionalna područja,
- Regionalne geografske odlike visokog krša i subregionalna područja,
- Regionalne geografske osobine mediteranske i submediteranske Hercegovine.

UPUTSTVO ZA IZVOĐENJE PROGRAMA

Prirodno-geografske osobenosti Bosne i Hercegovine, izložiti kroz njene komponente, tako da uslovljavaju jedna drugu, na primjer, geološka građa i geotektonski sklop uslovljavaju opći morfostrukturni plan BiH i drugo. Klimatske pojave i fluvijalni procesi značajno utiču na modifikacije reljefne plastike, a svi zajedno na osobenosti nastanka tla ne odvijaju se samo u jednom smjeru i oni imaju i svoje povratno dejstvo, tako, naprimjer, reljef i geološka građa utiču na formiranje hidrografskog sistema i hidrografske mreže kao i na klimatske modifikacije. Pri komponentnom fizičko-geografskom prikazivanju prostora BiH zadržati pažnju učenika na porijeklu obnovljivih i neobnovljivih prirodnih resursa kao i na njihov teritorijalni izmještaj.

Pri obradi tematske cjeline, koja tretira stanovništvo i naselja BiH, potrebno je, pored statističkih podataka o prirodnom i mehaničkom kretanju stanovništva, kao i kod struktura stanovništva, stalno naglašavati da su korišteni podaci samo statistički pokazatelji iz predratnog razdoblja i da su tokom rata stvarna stanja potpuno izmijenjena. Kada se govori o privredi BiH, potrebno je zadržati pažnju učenika na prirodnim potencijalima kojim raspolaže BiH i na kojima će se zasnivati njen budući razvoj.

U obradi predviđenog programa, potrebno je u nastavi koristiti savremenu geografsku terminologiju, a nova objašnjenja i prezentacije osavremeniti najnovijim naučnim i pedagoškim metodama.

U realizaciji NPP, potrebno je koristiti očigledna sredstva, slike i ilustracije iz udžbenika, grafolije i prezentacije, koje će sami nastavnici napraviti, koje će vizualno dočarati geografske procese i pojave i one za koje će objasniti nejasne i teže shvatljive pojave i procese, upotrebljavati, fizičko-geografske karte BiH, Azije, Afrike i Amerike odobrene od Federalnog ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta. Koristiti multimedijalni atlas.